

RES

CZASOPISMO INSTYTUTU HISTORII UMCS

HISTORICA

NR 51 ROK 2021

RES —————
CZASOPISMO INSTYTUTU HISTORII UMCS
HISTORICA
—————
—————

RADA NAUKOWA/SCIENTIFIC BOARD

Daniel Peter Bagi (University of Pécs, Hungary)
Ilona Czamańska (Adam Mickiewicz University in Poznań, Poland)
Luca Fezzi (University of Padua, Italy)
Roman Stanisław Jurkowski (University of Warmia and Mazury in Olsztyn, Poland)
Tomasz Knoz (Masaryk University in Brno, Czech Republic)
Anamarija Kurilić (University of Zadar, Croatia)
Tomasz Jerzy Pawelec (University of Silesia in Katowice, Poland)
Sergij Posokhov (V.N. Karazin Kharkiv National University, Ukraine)
Benet Salway (University of London, Great Britain)
Victor Spinei (Ia i Institute of Archaeology, Romania)
Gvido Straube (University of Latvia, Latvia)
Jan Kazimierz Szymczak (University of Lodz, Poland)
Rustem Tchunchuk (Kazan Federal University, Russian Federation)
Jacek Wijaczka (Nicolaus Copernicus University in Toruń, Poland)
Jakub Wojtkowiak (Adam Mickiewicz University in Poznań, Poland)
Leo Leonid Opanas Zaszkiłniak (Ivan Franko National University of Lviv, Ukraine)

KOMITET REDAKCYJNY/EDITORIAL COMMITTEE

REDAKTOR NACZELNY/EDITOR-IN-CHIEF

Krzysztof Latawiec (Maria Curie-Skłodowska University in Lublin, Poland)

REDAKTORZY TEMATYCZNI/THEME EDITORS

Artur Górak (Archival Sciences, Documentation Management, Auxiliary Sciences of History
(Maria Curie-Skłodowska University in Lublin, Poland))
Joern Happel (History 19th-20th Centuries, Social History (University of Basel, Switzerland))
Eriks Jekabsons (Modern History 19th-20th Centuries, Political History (University of Latvia, Latvia))
Ireneusz Łuć (Ancient and Medieval History (Maria Curie-Skłodowska University in Lublin, Poland))
Miroslav Novotný (Modern History 16th-18th Centuries
(University of South Bohemia in České Budějovice, Czech Republic))
Marek Woźniak (Methodology of History, History of Historiography (Maria Curie-Skłodowska University in Lublin, Poland))
Lyubov Zhvanko (Modern History 19th-20th Centuries, History of Science (Kharkiv State Veterinary Academy, Ukraine))

REDAKTORZY JĘZYKOWI/LANGUAGE EDITORS

Przemysław Malec (English (Maria Curie-Skłodowska University in Lublin, Poland))
Małgorzata Paprota (English (Maria Curie-Skłodowska University in Lublin, Poland))
Katarzyna Wójcik (German (Maria Curie-Skłodowska University in Lublin, Poland))
Artur Sadecki (Russian (Maria Curie-Skłodowska University in Lublin, Poland))

SEKRETARZ/SECRETARY

Robert Stępień (Maria Curie-Skłodowska University in Lublin, Poland)
Wojciech Michalski (Maria Curie-Skłodowska University in Lublin, Poland)

ADRES KOMITETU REDAKCYJNEGO/ADDRESS OF EDITORIAL COMMITTEE

Instytut Historii UMCS
Pl. M. Curie-Skłodowskiej 4a, 20-031 Lublin
<https://journals.umcs.pl/rh/index>; e-mail: reshistorica@umcs.pl

RES

CZASOPISMO INSTYTUTU HISTORII UMCS

HISTORICA

NR 51 ROK 2021

REDAKCJA JĘZYKOWA/EDITING
Przemysław Malec (język angielski)
Stanisław Powął-Niedźwiecki (język polski)
Artur Sadecki (język rosyjski)

Projekt okładki i stron tytułowych/Cover and title pages design
Agnieszka Muchowska

Skład/Typesetting
Wojciech Olech

Streszczenia opublikowanych artykułów są dostępne online w międzynarodowej bazie danych
„The Central European Journal of Social Sciences and Humanities” <<http://cejsh.icm.edu.pl>>

Summaries of published articles are available online in the international database
“The Central European Journal of Social Sciences and Humanities” <<http://cejsh.icm.edu.pl>>

Czasopismo znajduje się na liście referencyjnej ERIH Plus/
The journal is on the ERIH Plus reference list

© Wydawnictwo UMCS, Lublin 2021

ISSN 2082-6060

Czasopismo wydawane jest online i w wersji drukowanej, pierwotną wersją czasopisma jest wersja online:
<https://journals.umcs.pl/rh/issue/archive>

The journal is published both in the printed and online version, the latter being its primary edition.
The online version of the journal is available at <https://journals.umcs.pl/rh/issue/archive>

Informacje o dacie zgłoszenia i publikacji artykułów znajdują się na stronie internetowej "Res Historica"
(<https://journals.umcs.pl/rh>) w metadanych artykułów.

Information about the dates of article submission and publication can be found on the webpage of "Res Historica"
(<https://journals.umcs.pl/rh>) in the article's metadata section.

PUBLISHED BY WYDAWNICTWO UNIWERSYTETU MARIII CURIE-SKŁODOWSKIEJ
20-031 Lublin, ul. Idziego Radziszewskiego 11, tel. (81) 537-53-04
e-mail: sekretariat@wydawnictwo.umcs.lublin.pl www.wydawnictwo.umcs.eu
Sales Department: tel./faks 81 537-53-02
Internet Bookstore: www.wydawnictwo.umcs.eu
e-mail: wydawnictwo@umcs.eu

Printed and bound in Poland: Mazowieckie Centrum Poligrafii Wojciech Hunkiewicz
ul. Lisi Jar 29, 05-270 Marki

Wszystkie artykuły i recenzje zostały poddane badaniu antyplagiatowemu
All articles and reviews have been subjected to anti-plagiarism research

Szanowny Panie Profesorze!

Jeśli kondycję kogoś, kto w istocie uzyskuje status człowieka totalnie wolnego i zastanawia się przy tym, dlaczego osiągnął go tak późno, opisywać nobliwie sentencjami łacińskimi, to pojawia się kłopot bogactwa wyboru.

Mądrości antyku dzieli się wszak na te filozoficzne – o upływającym czasie, przyjaźni, pożegnaniach, praktyczne – o jedzeniu, piciu i kobietach, medyczne – o wiecznym zdrowiu i chwilowych niedomaganiach... Konia z rzędem temu, kto wybierze celnie i adekwatnie!

Warto zatem inspiracji szukać we wspólnej pamięci, w istocie w Twojej kilkudziesięcioletniej rzetelnej i solidnej pracy w Instytucie Historii UMCS. To jednak banał, bo przecież nie staliśmy przy jednej maszynie, żeby regularnie w ciągu ośmiu godzin dziennie poznawać się w najmniejszym nawet calu...

W zasadzie najmiłsze okazywały się przerwy w ciągłej lekturze, pisaniu, kwerendach etc. To wtedy był dobry czas na rozmowy, dyskusje, wymianę poglądów, żarty... W takich właśnie antraktach zawsze dawałeś się poznać jako *vir doctus et honestus* albo po prostu fajny facet, gość na poziomie lub – jak kto woli – porządny chłop.

Szczęśliwie już nikt nie jest w stanie tego zmienić – takim jesteś dla nas ciągle i te same wartości będą Ci drogowskazem w latach pełnej i niczym niezamężonej wolności.

Niniejszy tom „Res Historica” dedykujemy dr. hab. Andrzejowi Stępnikowi, prof. UMCS.

Dyrekcja, Koleżanki i Koledzy z Instytutu Historii UMCS

Table of Contents

Spis treści

STUDIES

MICHAŁ NORBERT FASZCZA	
Reformy Mariusza, czyli długie trwanie historiograficznego mitu	13
Marian Reforms, or the Long Duration of Historiographic Myth	
JAROSŁAW SOCHACKI	
Ludwik Niemiec a Obodryci i Duńczycy od traktatu w Verdun w 843 r.	43
Louis the German and Obodrites and Danes from the Treaty of Verdun in 843	
JACEK MACIEJEWSKI	
Biskupi polscy na wojnach monarchów w XIII–XIV wieku	63
Polish Bishops at the Wars of Monarchs in 13th–14th Century	
ANNA OBARA-PAWŁOWSKA	
Polish Monarchs' Sexuality in the Light of the <i>Annals</i> by Jan Długosz	103
Sexualność władców polskich w świetle Roczników Jana Długosza	
GRZEGORZ JAWOR, MAŁGORZATA KOŁACZ-CHMIEL	
Between Stagnation and Modernisation. Economic and Social Transformations of Countryside in the Polish-Ruthenian Border in the Late Middle Ages (Example of Hrubieszów County)	145
Między stagnacją a modernizacją. Przemiany gospodarczo-społeczne wsi na pograniczu polsko-ruskim w późnym średniowieczu. (Przykład powiatu hrubieszowskiego)	
GRZEGORZ WRONA	
Treasury Contracts for Sambor Crown Estate in the Second Half of 17th and 18th Centuries	169
Kontrakty skarbowe na dobra ekonomii samborskiej z drugiej połowy XVII i XVIII wieku	
JAN ROKITA	
Medale pośmiertne Jana III Sobieskiego	195
Jan III Sobieski's Posthumous Medals	
ARKADIUSZ KIERYŚ	
Nie wszystko złe, co z epoki saskiej. Refleksje na temat ocen historiografii polskiej na przykładzie konfederacji tarnogrodzkiej	221

Not Everything That's Bad Comes From the Saxon Era. Reflections on the Evaluation of Polish Historiography with the Example of the Tarnogród Confederation	
ANNA PENKAŁA-JASTRZĘBSKA	
Teresa Ossolińska ze Stadnickich (1717–1776). Przyczynek do badań aktywności wojewodziny wołyńskiej w drugiej połowie XVIII wieku	253
Teresa Ossolinska née Stadnicka (1717–1776). Contribution to the Research on Her Activity in the Second Half of the 18th Century	
MARIUSZ AUSZ	
The Piarist School in Raseiniai	289
Szkoła pijarska w Rosieniach	
DARIUSZ ROLNIK	
Mińskie sejmiki poselskie w latach 1778–1786 – między problemami domowymi a światem zewnętrznym	313
Minsk Regional Parliaments (Sejmiks) in the Years 1778–1786 – Between Domestic Problems and External World	
ARTUR GÓRAK	
Забытая российская администрация – Правление Российских таможенных и торговых дел в Варшаве 1818–1822	339
Forgotten Russian Administration – Board of Russian Customs and Trade in Warsaw 1818–1822	
STANISLAV BOGDANOV	
The Stremoukhovs. Local Nobility and Administrative Apparatus of the Russian Empire in the 19th-early 20th Century	373
Stremouchowowie. Szlachta ziemiańska i aparat rządowy Imperium Rosyjskiego XIX – początku XX wieku	
KATERYNA MELNYCHUK	
The Polish and Jewish People in the Work of Peasant Self-Government in the Right-Bank Ukraine in the Second Half of the 19th and the Beginning of the 20th Centuries	387
Udział Polaków i Żydów w pracy organów samorządu wiejskiego na Prawobrzeżnej Ukrainie w drugiej połowie XIX – początku XX wieku	
ZDZISŁAW BIELEŃ	
Powstańcza działalność Ludwika Lutyńskiego na Podlasiu i w Lubelskiem w latach 1863–1864	403
Uprising Activity of Ludwik Lutyński in the Podlasie and Lublin Regions in the Years 1863 and 1864	
DOMINIKA BURDZY	
Kasata klasztoru dominikanów przy kościele św. Jakuba w Sandomierzu w 1864 r. i jej konsekwencje	431
The Dissolution of the Dominican Convent at the St. James Church in Sandomierz in 1864 and its Consequences	
MAŁGORZATA NOSSOWSKA	
In the Marne's Shadow: Everyday Life in Paris on the Brink of the Great War in the Light of Popular Parisian Press	479
W cieniu Marny: Życie codzienne Paryża u progu Wielkiej Wojny w świetle popularnej prasy paryskiej	

JACEK ODZIEMCZYK

- Józef Milik (1891–1944) – biografia polityczna podlaskiego posła i działacza społecznego 511
 Józef Milik (1891–1944) – Political Biography of the MP and Social Activist From Podlasie

PRZEMYSŁAW SOŁGA

- Główne płaszczyzny konfliktu Kościoła katolickiego z obozem piłsudczykowskim w Drugiej Rzeczypospolitej 535
 The Main Points of Conflict Between the Catholic Church and the Pro-Piłsudski Camp in Interwar Poland

ARIEL ORZEŁEK

- From „Catholic Red Banners” to the Christian Social Association. The Evolution of the Understanding of the Socio-Political Tasks of Catholicism in the Political Reflection of Jan Frankowski (1912–1976) 579
 Od „katolickich czerwonych sztandarów” do Chrześcijańskiego Stowarzyszenia Społecznego. Ewolucja pojmowania społeczno-politycznych zadań katolicyzmu w refleksji politycznej Jana Frankowskiego (1912–1976)

MARCIN WAŁDOCH

- Polska Partia Robotnicza w powiecie chojnickim: geneza, idee, struktura, ludzie i działalność polityczna (1945–1948) 611
 Polish Workers’ Party in Chojnice County: Genesis, Ideas, Structure, People and Political Activity (1945–1948)

RENATA GAŁAJ-DEMPNIAK

- The History of Poland in the Service of State Promotion: an Example of Activities in Japan 639
 Historia Polski w służbie promocji państwa: na przykładzie działań w Japonii.

KONRAD KLEJSA

- Armia Krajowa w niemieckim serialu – ćwiczenie z teorii i interpretacji 659
 The Home Army in German TV Series. An Exercise in Theory and Interpretation

PIOTR ZWIERZCHOWSKI

- Partii portret nieoczywisty: filmowe opowieści o Lechosławie Goździku, Leonardzie Borkowiczu i Toni Lechtman 687
 The Party’s Unobvious Image: Film Stories about Lechosław Goździk, Leonard Borkowicz, and Tonia Lechtman

MAREK WOŹNIAK

- Linguistic (?) Image of the Past (?), i.e. What is Hidden Behind Historical Narrative... 705
 Językowy (?) obraz przeszłości (?), czyli o tym, co się kryje za narracją historyczną...

MATERIALS

WŁADYSŁAW ROŻKOW

- Визитация Римско-католического Кафедрального собора Св. Апостолов Петра и Павла в Каменце-Подольском 1860 (?) года 719
 The Visitation of the Roman-Catholic Sts. Peter and Paul Cathedral in Kamianets-Podilskyi of 1860 (?)
 Wizytacja rzymskokatolickiej katedry pw. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Kamieńcu Podolskim z 1860 (?) roku

REVIEW ARTICLES, REVIEWS AND POLEMICAL ARTICLE

ARIEL ORZEŁEK

- Kilka uwag i wątpliwości na marginesie wojennej biografii germanofila polskiego (Piotr Zychowicz, *Germanofil. Władysław Studnicki – Polak, który chciał sojuszu z III Rzeszą*, Dom Wydawniczy Rebis, Poznań 2020, ss. 648) 755
- A Few Remarks and Doubts on the Margin of the Wartime Biography of a Polish Germanophile (Piotr Zychowicz, *Germanofil. Władysław Studnicki – Polak, który chciał sojuszu z III Rzeszą*, Rebis Publishing House, Poznań 2020, pp. 648)

PRZEMYSŁAW SOŁGA

- Kościół dla ubogich. Kilka uwag na temat książki Matteo Compagnaro, *Posoborowa teologia Ameryki Łacińskiej. Geneza, charakterystyka, perspektywy*, Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu, Wrocław 2020, ss. 135 775
- The Church for the Poor. Remarks About the Book of Matteo Compagnaro, *Posoborowa teologia Ameryki Łacińskiej. Geneza, charakterystyka, perspektywy*, Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu, Wrocław 2020, pp. 135

MARIA SOLARSKA

- O „Homo metahistoricus” Jana Pomorskiego 787
- About Jan Pomorski's „Homo metahistoricus”

- Wojciech Kozłowski, *The Thirteenth-century Inter-Lordy System. Lordy Identity and the Origins of the Angevin-Piast Dynastic Alliance*, Solivagus-Verlag, Kiel 2020, ss. 439 (Agnieszka Teterycz-Puzio) 793

- Leszek Kania, *Wyroki bez apelacji. Sądy polowe w Wojsku Polskim w czasie wojny z Rosją Sowiecką 1919–1921*, Wydawnictwo Uniwersytetu Zielonogórskiego, Zielona Góra 2019, ss. 672 (Adam Bojarski) 803

- Szczepan Kowalik, Arkadiusz Kutkowski, *Śmierć nieosądzona. Sprawa księdza Romana Kotlarza*, Lublin–Warszawa 2020, 400 s. + 56 s. wkł. ilustr. (Anna Kłoś) 817

ROBERT JOP

- W sprawie współczesnego edytorstwa staropolskich metryk chrztów. Uwagi do artykułu Tomisława Giergiela, *Staropolska Liber baptisatorum jako edycja (stan badań, metody, postulaty)*, „Roczniki Humanistyczne” 2020, t. 68, z. 2, s. 193–215 825
- On the Contemporary Editions of the Old-Polish Baptismal Certificates. Comments on the Article by Tomisław Giergiel, *Staropolska Liber baptisatorum jako edycja (stan badań, metody, postulaty)*, „Roczniki Humanistyczne” 2020, vol. 68, no. 2, pp. 193–215

IN MEMORIAM

- Profesor Małgorzata Willaume (17 I 1951 – 21 XII 2020). Badaczka dziejów Rumunii i związków polsko-francuskich XIX/XX w. 839